

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" februāra numurā 2
- Valsts subsīdijas veicinās lauksaimnieku konkurētspēju un uzņēmējdarbību laukos. 2
- Gada ienākumu deklarācija par 2020. gadu . . . 3
- Tehnisko pakalpojumu cenu apkopojums par 2020. gadu 5

Foto: no saimniecības arhīva

**PAR STĀDAUDZĒTAVU
"CELMU PASAULE" –
15./16. LPP**

AKTUALITĀTES

- Kāpēc sniega kušanas ūdeņu noteci vajadzētu regulēt? 8
- Tiešā sēja – atziņas no Somijas 9
- Jābeidz meža darbi, gatavojamies stādīšanai 12
- Kredītņēmējiem būs jāpierāda ilgtspējīgums 13
- EK prognozē ekonomikas atlabšanu jau šogad 13
- Lauksaimniecības produktu veicināšanas politika – veiksmīga . . . 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2021. gada aprīlī 14
- Pavasara nemiers stādaudzētavā "Celmu Pasaule" 15

NOSKAIDROTI KONKURSA "LAUKIEM BŪT!" FINĀLISTI

Neraugoties uz Covid-19 ierobežojumiem, arī šogad konkurss "Laukiem būt!" notika. Pusfinālā noskaidroti tie jaunieši, kuri finālā sacentīsies par iespēju saņemt naudas balvas savu biznesa ideju īstenošanai.

Konkursā, ko jau deviņo gadu rīko LLKC, šoreiz bija pieteiktas 59 biznesa idejas šādās kategorijās – lauksaimniecība un pārstrāde, nelauksaimniecība – pakalpojumi, kā arī – ražošana. Finālā no katras kategorijas piedalīsies sešas biznesa idejas.

Finālā iekļuvuši:

Lauksaimniecība un pārstrāde: Ingars Bumburs, cidoniju audzēšana (Gulbenes nov.), pārstrāde; Kaspars Bērziņš, ķiploki ar pievienoto vērtību (Dobeles nov.); Gun-

ta Žagare, ķiploku pārstrāde (Kandavas nov.); Gundega Ukstiņa, "Ukstiņu pīnes" (Ēdole); Elīna Kalniņa, "BIO oga" (Ogre); Baiba Ūbele, piemājas saimniecība "Raibās Čiepas" (Jēkabpils).

Nelauksaimniecība – pakalpojumi: Jēkabs Maulvurfs, metālapstrādes darbnīca (Tukums); Renāte Bērante, bērnu grāmata "Kur es biju, kad es nebiju", stāsti par MONTI (Saldus); Sabīne Sniedzīte, sāls istaba "Tavai veselībai" (Madona); Krista Arta Grodne, meža atpūtas namiņi "Zīle" un "Paparde" (Gulbene); Augusts Vilemons, *EcoCross* – videi draudzīgs motosports (Ogres nov.); Anita Hanzena, ģimenei draudzīgs ogu dārzs SIA "Salaspils mellenes" (Ogres nov.).

Ražošana: Renāte Bērante, fotogēniski svētku apģērbi mazām meitenēm (Saldus nov.); Zane Lind-

berga, Mazais novadnieks (Olaines nov.); Krista Alksne, Putlāču biokamīni (Baldone); Kitija Granta, krūze "Matild" (Jelgava); Gatis Lasmanis, rotaļu dīvēns "Alexy" (Saldus); Egija Kliemete, Bērnu zīmola "CIBRIC" attīstība (Gulbene).

Konkursā iesniegtos biznesa plānus vērtēja tiešām daudzveidīgs žūrijas sastāvs – kopumā 24 cilvēki no Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Jauno zemnieku kluba, LLKC, kā arī ilggadējie konkursa lieldraugi no ALTUM.

Santa Pāvila, LLKC Ekonomikas nodaļas vadītāja: "Šogad jauniešu biznesa idejās izteikti dominēja ļoti praktiskas ieceres, kas orientētas uz reālām cilvēku ikdienas vajadzībām, ar uzsvāru tieši uz veselīgu un videi draudzīgi saražotu pārtiku." **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" FEBRUĀRA NUMURĀ

Februāra "Latvijas Lopkopis" iznācis žurnāla izdevēja – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra – 30-gades noskaņās. Izdevumā gan LLKC iepriekšējo vadītāju, gan esošā valdes priekšsēdētāja Mārtiņa Cimermaņa vēlējumi, gan arī žurnāla veidotāju atziņas.

Piensaimniekiem piedāvājam iepazīties ar LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktora Silvijas Dreijeres sagatavoto pārskatu par Latvijas labākajiem piensaimniecību ganāmpulkiem. "Latvijas Lopkopis" piensaimniecību reitingu tabulas jau trešo gadu gatavo, ganāmpulkus vērtējot pēc saunas koriģētā piena. Turpat arī žurnālistes Ilzes Galkinas veiktā ražīgāko ganāmpulku saimnieku aptauja ar atziņām par pērn sasniegto.

Saimnieku pieredzes rubrikā piedāvājam iepazīties ar Ventspils novada Piltenes pagasta z/s "Ābolkalni" saimniekiem Arti un Emīlu Fetleriem, kuriem ikdienas darbu fermā atvieglo pieci slaukšanas roboti, turklāt pērnā gada nogalē ekspluatācijā nodotas divas jaunas govju novietnes.

LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons šoreiz lasītājiem piedāvā iepazīties ar pākšaugu audzēšanas ekonomisko izvērtējumu. Savukārt par slaukšanas rutīnu, kas ir govju

veselības un kvalitatīva piena pamats, raksta "GEA Latvia" iekārtu higiēnas un kvalitatīva piena ieguves eksperts, dipl. ing. chem. Māris Balodis.

Par gremošanas trakta slimību ietekmi uz jaundzimušo teļu augšanu un attīstību raksta LLKC konsultants–eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns.

Gaļas liellopu audzētājiem lietderīgs būs LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas raksts par vaislinieku apsaimniekošanu ziemas periodā. Savukārt LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta raksta par to, kā gaļas liellopu saimniecībām sagatavoties atnešanās sezonai.

Tā kā šogad strauji pieaugušas importētās sojas cenas, cūkaudzētājiem lietderīgi būs izlasīt rakstu par pākšaugu nozīmi cūku ēdināšanā, ko sadarbībā ar LLU asociēto profesori, dr. agr. Liliju Degoli sagatavojusi Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece.

Lai gan ziema tuvojas izskaņai, putnkopjiem joprojām aktuāls ir jautājums par mājputnu apsaldējumiem –, kā tos konstatēt un tikt ar tiem galā, raksta Latvijas Olu un putnu ražotāju asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha.

Savukārt patlaban aktuālajā jēru laikā praktiskus un lietderīgus padomus sniedz Latvijas Aitu audzētāju

asociācijas aitū vērtēšanas eksperte Dina Avotiņa.

Žurnālā arī raksts zirgkopjiem – šoreiz Daces Milleres sagatavotais apraksts par Ingu Miķelsoni, kura ir viena no sešiem starptautiskās kategorijas konkūra tiesnešiem Latvijā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

VALSTS SUBSĪDIJAS VEICINĀS LAUKSAIMNIEKU KONKURĒTSPĒJU UN UZŅĒMĒJDARBĪBU LAUKOS

Valdība 18. februārī apstiprinājusi Zemkopības ministrijas sagatavotos grozījumus noteikumos par valsts atbalstu lauksaimniecībai, akceptējot 8 720 490 eiro atbalsta finansējuma piešķiršanu lauksaimniekiem lopkopības un augkopības attīstībai, starptautiskai un savstarpējai sadarbībai, tirgus veicināšanai, dalībai nacionālās pārtikas kvalitātes shēmās, lauksaimniecības profesionālo izglītības programmu pilnveidošanai un iepriekšējā gadā uzsāktu atbalsta pasākumu izpildes finansēšanai.

Ņemot vērā līdzšinējo pasākumu efektivitāti, valsts atbalsta līmeni un valsts ekonomisko situāciju, lauksaimniekiem valsts atbalsts ļoti

nozīmīgs ir jomās, kuras stimulē lauksaimnieku konkurētspēju.

Valsts piešķirtais finansējums lauksaimniekiem 2021. gadam paredzēts galvenokārt šādiem pasākumiem:

- 1) lopkopības attīstībai – 6 miljoni eiro,
- 2) augkopības attīstībai – 0,9 miljoni eiro,
- 3) starptautiskai un savstarpējai sadarbībai – 0,53 miljoni eiro,
- 4) tirgus veicināšanai – 0,38 miljoni eiro,
- 5) pārtikas kvalitātes shēmām – 0,48 miljoni eiro,
- 6) lauksaimniecības nozares profesionālo izglītības programmu pilnveidošanai – 0,03 miljoni eiro,

7) iepriekšējā gadā uzsāktu atbalsta pasākumu izpildes finansēšanai – 0,38 miljoni eiro.

Noteikumos iekļauts atbalsts lauksaimniecības profesionālās izglītības programmu pilnveidošanai. Tā kā šāds atbalsts paaugstinās nozares profesionālo izglītības programmu pedagogu kompetenci, ieguvēji būs nozares profesionālo izglītības programmu skolēni un lauksaimniecība kopumā.

Uz atbalsta saņemšanu 2021. gadā var pretendēt fiziska vai juridiska persona, un tuvākais iesniegumu iesniegšanas termiņš Lauku atbalsta dienestā ir 15. marts. **LL**

ZM informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻI

GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJA PAR 2020. GADU

Sākot ar 1. martu, var iesniegt gada ienākumu deklarāciju par 2020. gadu. Ja gada ienākumu deklarācija par 2020. gadu ir jāiesniedz obligāti, tad iesniegšanas termiņš ir no 2021. gada 1. marta līdz 2021. gada 1. jūnijam (ja taksācijas gada ienākumi pārsnieguši 62 800 eiro – no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam).

Šādām personām gada ienākumu deklarācija ir jāiesniedz obligāti:

- saimnieciskās darbības veicēji,
- personas, kuras guvušas ienākumus ārvalstīs (izņemot algota darba ienākumu ES dalībvalstīs),
- personas, kuras guvušas ienākumus uz kuģa starptautiskajos pārvadājumos,
- personas, kuras guvušas ar IIN neapliekamus ienākumus, ja ienākuma apmērs pārsniedzis 10 000 eiro (piemēram, ienākums no personīgās mantas pārdošanas, neapliekams ienākums no nekustamā īpašuma pārdošanas),
- personas, kuras guvušas ienākumu, no kura izmaksas brīdī nodoklis nav ieturēts (piemēram, ieņēmumi no dzīvokļa izīrēšanas, citai fiziskai personai pārdoti kokmateriāli u. c.),
- ja rodas pienākums piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar progresīvās likmes piemērošanu (20% – ienākumam līdz 20 004 eiro, 23% – ienākumam, kas pārsniedz 20 004 eiro, bet nepārsniedz 62 800 eiro, 31,4% – ienākumam, kas pārsniedz 62 800 eiro);
- ja rodas pienākums piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar gada diferencētā neapliekamā minimuma piemērošanu.

Pirms tālāk stāstu par gada ienākumu deklarāciju, atgādinu likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” Pārejas noteikumu 152. punktu. Šī likuma norma paredz – ja maksātājs likumā noteiktajā termiņā nav iesniedzis deklarāciju par 2018. un 2019. gadu (vai par kādu no šiem gadiem), Valsts ieņēmumu dienests līdz 2021. gada 1. martam aizpilda tās deklarācijas sadaļas, par kurām informācija ir pieejama valsts informācijas sistēmās, kā arī aprēķina rezumējošā kārtībā budžetā maksājamo nodokļa summu un paziņo maksātājam. Ar šo paziņošanu tiek uzskatīts, ka deklarācija ir iesniegta.

Gada ienākumu deklarācijas veidlapa ir apstiprināta ar MK 30.10.2018. noteikumiem Nr. 662, un 2020. gadā

deklarācijas veidlapā tika izdarītas vairākas izmaiņas.

2020. gada ienākumu deklarācijas veidlapa sastāv no deklarācijas D un septiņiem tās pielikumiem:

- D1 pielikums “Taksācijas gadā Latvijas Republikā gūtie ienākumi”;
- D1¹ pielikums “Taksācijas gadā gūtie ienākumi, kuriem nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu un atvieglojumus”;
- D2 pielikums “Fiziskās personas (rezidenta) ārvalstīs gūtie ienākumi”;
- D2¹ pielikums “Fiziskās personas (jūrnieka), kas ir nodarbināta (darba attiecībā) uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, ārvalstīs gūtie ienākumi”;
- D3 pielikums “Ienākumi no saimnieciskās darbības”;
- D3¹ pielikums “Ienākumi no saimnieciskās darbības, ja nodokļa maksātājs kārtā grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā”;
- D4 pielikums “Attaisnotie izdevumi par izglītību, ārstnieciskajiem pakalpojumiem, ziedojumiem un dāvinājumiem”.

Saimnieciskās darbības veicēji aizpilda deklarācijas D3 vai D3¹ pielikumu. Divkāršās grāmatvedības kārtotājiem papildus gada ienākumu deklarācijai jā-sagatavo arī individuālā komersanta finanšu pārskats, kas sastāv no ieņēmumu un izdevumu pārskata un bilances.

Atgādināšu dažas būtiskas nianšes, kas jāņem vērā saimnieciskās darbības veicējiem, aprēķinot taksācijas

gada ar IIN apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības:

1) pamatlīdzekļiem likuma “Par IIN” 11.⁵ pantā ir noteiktas nolietojuma aprēķināšanas metodes (lineārā un regresīvā), kā arī nolietojuma aprēķināšanas likmes, kuras drīkst mainīt ne biežāk kā 10 gados; 2018. gadā nodokļu maksātājam bija jāizvēlas viena no divām likumā noteiktajām metodēm nolietojuma aprēķinam un jāturpina tā izmantot 10 gadus,

2) pamatlīdzekļu sastāvā drīkst iekļaut inventāru, kura vērtība pārsniedz 1000 eiro,

3) saimnieciskās darbības izdevumi iedalīti divās grupās – tādi, ko deklarācijā drīkst iekļaut pilnā apmērā, un tādi, kurus deklarācijā iekļauj 80% apmērā no taksācijas gada ieņēmumiem.

Saimnieciskās darbības izdevumu veidi, kuri ar saimniecisko darbību saistītajos izdevumos ir iekļaujami pilnā apmērā:

1) darba alga un darba devēja VSA-OI, tai skaitā solidaritātes nodoklis, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem;

2) nekustamā īpašuma nodoklis;

3) pamatlīdzekļu nolietojums, kas aprēķināts saskaņā ar likuma “Par IIN” 11.⁵ pantu;

4) kompensācijas īrniekiem par dzīvojamo telpu atbrīvošanu un īres līguma laušanu sakarā ar dzīvojamās telpas kapitālremontu vai telpu pārbūvi saimnieciskās darbības veikšanai.

► 4. lpp.

KATALOGS
www.novadagarsa.lv
PIEDĀVĀ!

- Iepazīsti vairāk nekā 800 vietējos ražotājus
- Uzzini par produktu piegādes un pašlasīšanas iespējām
- Atrodi bioloģiskos, Zaļās karotītes un GLOBALG.A.P. saimniekus
- Meklē uzņēmumus, kas piedalās iepirkumos

3. lpp.

D3 pielikumu aizpilda, izmantojot informāciju no "Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla", pamatlīdzekļu uzskaites reģistriem un krājumu inventarizācijas saraksta. Žurnālā gada laikā visi izdevumi jau noteikti ir uzskaitīti sadalījumā gan pa nozarēm, gan arī atkarībā no tā, vai piemērojami pilnā vai 80% apmērā. Ieteiktu IIN žurnālā arī proporcionāli sadalāmajiem izdevumiem žurnāla aili sadalīt divās apakšailēs – pilnā un ierobežotā apmērā piemērojamiem. Nākamais solis deklarācijas sagatavošanā – proporcionāli sadalāmo izmaksu sadalīšana, **attiecinot uz lauksaimniecības un uz citu nozaru ieņēmumiem.**

Proportcionālo izmaksu sadalīšana tiek veikta atbilstoši ieņēmumu īpatsvaram. Ja, piemēram, ieņēmumi no lauksaimniecības ir 10 000 eiro, ieņēmumi no citām nozarēm 2000 eiro, proporcionāli sadalāmās izmaksas 5000 eiro, tad izmaksu sadalīšana veicama šādi:

- izrēķina lauksaimniecības ieņēmumu īpatsvaru kopējos ieņēmumos $10\,000 / (10\,000 + 2000) \times 100 = 83,33\%$,
- citu nozaru ieņēmumu īpatsvars $100 - 83,33 = 16,67\%$,
- proporcionāli sadalāmās izmaksas, kas attiecas uz lauksaimniecību $5000 \times 83,33 / 100 = 4166,50$ eiro,
- proporcionāli sadalāmās izmaksas, kas attiecas uz citām nozarēm $5000 - 4166,50 = 833,50$ eiro.

Pēc inventarizācijas rezultātu apkopošanas un pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas veicama žurnālā uzskaitīto izdevumu precizēšana. Lai tajā kāds postenis neaizmirstas, var izmantot VID metodiskajā materiālā piedāvāto izdevumu precizēšanas tabulu.

Aizpildot D3 pielikumu, šogad izmaiņas ir tiem nodokļu maksātājiem, kas izvēlas aprēķināt apliekamo ienākumu, saskaitot kopā ienākumus no lauksaimniecības un citām nozarēm. Gan lauksaimniecības, gan citu nozaru ienākumus un izdevumus vispirms norāda tiem paredzētajās rindās, bet izdevumu ierobežojuma apmēru un apliekamā ienākuma aprēķinu veic D3 pielikumā pievienotajās jaunajās rindās.

Vēl nedaudz būtiskas informācijas deklarācijas aizpildītājiem – saimnieciskās darbības veicējiem:

- ar IIN neapliekamais ienākums no lauksaimnieciskās darbības ir 3000 eiro,
- ar IIN apliekamajā ienākumā neie-

D3 pielikums

Nr. p.k.	Nosaukums	Lauksaimnieciskā ražošana		Citi saimnieciskās darbības veidi	
		Pilnā apmērā (100%)	Iekļaujami ierobežotā apmērā (80%)	Pilnā apmērā (100%)	Iekļaujami ierobežotā apmērā (80%)
1.	Taksācijas gada izdevumi				
2.	Izdevumi, kas izdarīti taksācijas gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem	x		x	
3.	Izdevumi, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz taksācijas gada ieņēmumiem	x		x	
4.	Krājumu atlikums taksācijas gada sākumā	x		x	
5.	Krājumu atlikums taksācijas gada beigās	x		x	
6.	Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums		x		x
7.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas izdarītas taksācijas gadā, bet attiecas uz iepriekšējiem gadiem		x		x
8.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas izdarītas nākamajā gadā, bet attiecas uz taksācijas gadu		x		x
9.	Precizētie taksācijas gada izdevumi 100% (1. + 6. – 7. + 8. rinda)		x		x
10.	Precizētie taksācijas gada izdevumi 80% (1. – 2. + 3. + 4. – 5. rinda)	x		x	

klauj summas, kas saņemtas kā valsts vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai,

- izdevumu ierobežojumu 80% apmērā nepiemēro maksātājiem par pirmo taksācijas gadu, kurā reģistrēta saimnieciskā darbība, un par nākamo taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigta likvidācijas process,

- ja taksācijas gadā nav maksāts iedzīvotāju ienākuma nodoklis vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem, vai valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas par sevi kā pašnodarbinātu personu un no saimnieciskās darbības netiek aprēķināts IIN, ir jāreķinās ar minimālo nodokli 50 eiro apmērā (minimālā nodokļa aprēķins netiek piemērots par pirmo taksācijas gadu, kurā veikta saimnieciskās darbības reģistrācija, un par nākamo taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigta likvidācijas process),

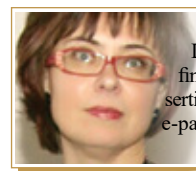
- arī 2021. gadā nav jāveic IIN avansa maksājumi no saimnieciskās darbības.

D3¹ pielikums tiek aizpildīts, vadoties no IK ieņēmumu un izdevumu pārskata, pamatlīdzekļu uzskaites reģistriem un ierakstiem grāmatvedības kontos. Aizpildot D3¹ pielikumu, 2020.

gada deklarācijā jāņem vērā, ka 1. rindā norāda visus saimnieciskās darbības ieņēmumus, izņemot valsts un ES atbalsta maksājumus lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Atbalsta maksājumi norādāmi 1.1. rindā. Bet 8. rindā "Koriģētā apliekamā ienākuma ierobežojums" ieraksta apliekamā ienākuma ierobežojuma summu, kuru aprēķina, no 1. rindā norādītās summas, kuru reizina ar 20%, atņemot 1.1. rindā norādīto summu, kuru reizina ar 80%. Ja aprēķina rezultāts ir negatīvs skaitlis, tad pieņem, ka koriģētā apliekamā ienākuma apmērs ir nulle.

Pašnodarbinātā iemaksas pensiju apdrošināšanai

Lauksaimniekiem atgādinu, ka līdz 17. aprīlim, iesniedzot ziņojumu par pašnodarbinātā VSAOI 2021. gada 1. ceturksnī, jānorāda arī par 2020. gadu gūtais ienākums no lauksaimnieciskās darbības, no kura jāmaksā 5% pensiju apdrošināšanai. **LL**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja p. i.,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

EKONOMIKA

TEHNISKO PAKALPOJUMU CENU APKOJUMS PAR 2020. GADU

LLKC Ekonomikas nodaļa apkopusi tehnisko pakalpojumu cenas par 2020. gadu. Cenu apkopojums veikts, pamatojoties uz novadu lauku attīstības konsultantu iesūtīto informāciju par 46 dažādu tehnisko pakalpojumu cenām visos Latvijas reģionos 2020. gadā. Tehnisko pakalpojumu cenas veidojas, saskaitot degvielas, darbaspēka un pamatlīdzekļu nolietojuma izmaksas, kā arī pakalpojuma sniedzēja vēlamo peļņu. Tehnisko pakalpojumu cenas norādītas bez pievienotās vērtības nodokļa (bez PVN).

Lielākoties pakalpojumu cenas 2020. gadā, salīdzinot ar 2019. gadu, ir samazinājušās, bet izmaiņas ir nelielas. Tas galvenokārt ir saistīts ar degvielas cenu svārstībām 2020. gadā, jo degvielas cena bija zemāka kā 2019. gadā.

Salīdzinot reģionu līmenī, vidēji viszemākais populārāko pakalpojumu cenu līmenis ir Latgalē un Kurzemē, savukārt visaugstākais – Pierīgas reģionā.

Lielākais cenu palielinājums 2020. gadā, salīdzinot ar 2019. gadu, bijis pievešanai (+17,76%), siena presēšanai rituļos (16,41%), sniega šķūrešanai (+16,40%) un šķeldošanai (+14,24%). Savukārt lielākais cenu samazinājums bijis: kravu pārvadājumiem ar smago automobili, kura kravnesība ir no 1,5 līdz 10 tonnām (-14,29%), dziļirdināšanai (-11,34%), kartupeļu vagošanai (-10,68%) un kravu pārvadājumiem ar smago automobili, kura kravnesība ir virs 10 tonnām (-9,78%) (skatīt 1. tabulu).

Pievešana nav īpaši populārs pakalpojums, un šī pakalpojuma cena ik gadu tiek iegūta no ne vairāk kā 10 pakalpojumu sniedzējiem. Šis aspekts izraisa lielas cenu svārstības, jo ir salīdzinoši maz datu avotu. Siena presēšanai rituļos vidējā pakalpojuma cena pieaugusi, jo zālāju veģetācija pēc 2018. gada sausuma sāk atgriezties normālā līmenī, un laika patēriņš viena ha presēšanai ir palielinājies. Šim pakalpojumam cena bija nokritis tieši pēc 2018. gada, bet tagad atgriezās iepriekšējā līmenī. Sniega šķūrešanai pakalpojuma cena, visticamāk, ir kāpusi, jo 2020. gadā gandrīz vai nebija sniega un

pakalpojuma sniedzēji ar cenas palielināšanu centās izbēgt no zaudējumiem.

Kravu pārvadājumiem cenu samazinājums, visticamāk, ir saistīts ar degvielas cenu kritumu. Samazinājums cenā ir bijis gan kravas pārvadājumiem ar auto kravnesību līdz 10 tonnām, gan arī ar kravnesību virs 10 tonnām. Pakalpojuma cena presēšanai ķīpās tika iegūta tikai no Latgales reģiona pakalpojumu sniedzējiem, jo citos reģionos informācija par šāda pakalpojuma sniegšanu nebija pieejama.

Tehnisko pakalpojumu cenu izmaiņas 2020. gadā, salīdzinot ar 2019. gadu, redzamas 1. tabulā: cenas, kas palielinājušās, iekrāsotas sārtā krāsā, cenas, kas samazinājušās, – zilā.

Populārāko tehnisko pakalpojumu cenu līmenis reģionos ir atšķirīgs (skatīt 2. tabulu). Vidēji viszemākais cenu līmenis ir Latgalē un Kurzemē. Savukārt visaugstākais cenu līmenis 2020. gadā bija Pierīgas reģionā.

Secinām, ka viena pakalpojuma cenas reģionos ļoti krasi atšķiras. Vislielākās cenu atšķirības bijušas: vālošanai – ārdīšanai (Kurzemē: 13,50 eiro/ha, Latgalē: 25,55 eiro/ha, kas ir par 89% vairāk), minerālmēsļu izkliešanai (Zemgalē: 12 eiro/ha, Pierīgā: 21,40 eiro/ha, kas ir par 78% vairāk), traktoru nomai ar dziņēja jaudu 81–130 ZS (Kurzemē: 16,15 eiro/h, Pierīgā: 28,00 eiro/h, kas ir par 73% vairāk), kartupeļu vagošanai (Pierīgā: 18,33 eiro/ha, Vidzemē: 28,55 eiro/ha, kas ir par 56% vairāk).

Lai cenu atšķirības starp reģioniem būtu vieglāk analizēt, sārtā krāsā iekrāsotas tās cenas, kas ir vismaz par 15% lielākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā, zilā krāsā iekrāsotas tās cenas, kas ir vismaz par 15% mazākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā.

Atšķirība tehnisko pakalpojumu cenās reģionos pastāv vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, cenu līmeni var ietekmēt lauksaimniecības specializācija reģionos. Otrkārt, tā var būt pakalpojumu piedāvājuma un pieprasījuma attiecība konkrētai tehniskajai operācijai. Ja konkrētā pakalpojuma piedāvājums reģionā ir lielāks par pieprasījumu, tad pakalpojuma tirgus cena būs zemāka. Ja pieprasījums pēc pakalpojumiem pārsniedz

piedāvājumu, tad pakalpojuma tirgus cena ir augstāka. LLKC novadu lauku attīstības speciālisti, kuri piedalījās tehnisko pakalpojumu cenu apkopšanā, apstiprina, ka ir tehniskās operācijas, kurām pakalpojumu sniedzēju skaits novados ir ļoti mazs, līdz ar to arī konkrēto pakalpojumu cenas ir augstākas. Augstākām cenām par iemeslu var būt arī lauksaimnieka nevēlēšanās sniegt kādu pakalpojumu. Lauku saimniecība ar šo tehniku strādā ikdienā, un, ja kādam apkārtnē ir lūgums pēc konkrētā pakalpojuma, tad tas tiek darīts tikai par ļoti augstu samaksu.

Vēl tehnisko pakalpojumu cenas ir atkarīgas no tā, cik liels darba apjoms jāveic – cik liela platība vai produkcijas apjoms jāapstrādā. Jo mazāka platība vai produkcijas daudzums jāapstrādā, jo pakalpojuma cena par vienu vienību ir lielāka. Dažkārt var rasties situācija, ka, sniedzot pakalpojumu mazu platību apstrādāšanai, ilgāks laiks tiek patērēts pārbraucienā un tehnikas sagatavošanā darba veikšanai nekā pašam veicamajam darbam. Šādos gadījumos arī sniegto pakalpojumu cenas būs augstākas, kā apstrādājot lielas platības.

Arī 2020. gadā pašu izplatītāko tehnisko pakalpojumu tirgus cenām pievienojam tehnisko operāciju veikšanas izmaksas, ko aprēķinājis LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs Jānis Kažotnieks. Pašizmaksas pozīcijas ir tehnikas nolietojums, darbaspēka izmaksas, degvielas izmaksas, remontu un apkopju izmaksas (atkarībā no tehnikas veida: 3 līdz 6% no tehnikas vērtības).

Tehnikas nolietojums aprēķināts, pamatojoties uz vidējo tehnikas tirgus cenas un lietotas tehnikas pārdošanas vērtības starpību. Tehnikas izmantošanas laiks ir pieņemts 6 līdz 7 gadi. Darbaspēka izmaksas aprēķinātas, izmantojot darbaspēka stundas bruto tarifa likmi – 7 eiro/h. Dīzeļdegvielas patēriņš piemērots sekojoši: aršanai 20 litri/h, kultivēšanai 18 litri/h, graudaugu sējai ar kombinēto agregātu 21 litri/h, smidzināšanai 9 litri/h, minerālmēsļu izkliešanai 9 litri/h, pļaušanai 13 litri/h, presēšanai 14 litri/h, kulšanai 50 litri/h. Zinot darba ražīgumu, šo visu iespējams pārrēķināt arī uz hektāriem.

► 6. lpp.

1. tabula. Tehnisko pakalpojumu vidējo cenu salīdzinājums Latvijā 2020. un 2019. gadā

N.p.k.	Tehniskie pakalpojumi	Mērvienība	Vidējā cena 2020. g.	Vidējā cena 2019. g.	Cenu izmaiņas 2020. g. pret 2019. g., %	Maksimālā cena 2020. g.	Minimālā cena 2020. g.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Šķīvošana	eiro/ha	35,40	35,12	0,79	50,00	32,86
2	Organisko mēsļu izkliešana	eiro/t	2,58	2,85	-9,48	2,97	2,07
3	Aršana	eiro/ha	52,02	49,82	4,41	55,80	49,29
4	Kultivēšana	eiro/ha	32,03	31,42	1,94	34,38	30,25
5	Dzīļirdināšana	eiro/ha	38,50	43,42	-11,34	42,67	34,00
6	Frēzēšana	eiro/ha	39,71	39,85	-0,35	45,00	28,00
7	Šjūšana	eiro/ha	23,77	23,93	-0,67	26,00	20,00
8	Augsnes kombinētā pirmssējas apstrāde	eiro/ha	40,67	38,77	4,88	55,00	35,00
9	Graudaugu sēšana	eiro/ha	28,51	28,97	-1,56	31,33	24,71
10	Kombinētais agregāts (augšnes apstrāde+sēšana)	eiro/ha	47,42	48,14	-1,50	60,00	41,29
11	Pievelšana	eiro/ha	17,80	15,12	17,76	20,00	14,00
12	Sējumu ecēšana	eiro/ha	16,80	17,20	-2,33	20,00	14,00
13	Kartupeļu stādīšana	eiro/ha	60,48	62,99	-3,98	82,64	50,00
14	Kartupeļu vagošana	eiro/ha	23,67	26,50	-10,68	28,55	18,33
15	Smidzināšana (traktorvilkmes, bez AAL izmaksām)	eiro/ha	19,68	19,75	-0,35	22,00	16,00
16	Minerālmēsļu izkliešana (bez min. mēsļu izmaksām)	eiro/ha	17,55	17,22	1,93	21,40	12,00
17	Zāles pļaušana	eiro/ha	33,83	34,17	-1,02	36,24	27,50
18	Ganību appļaušana	eiro/ha	28,00	28,13	-0,46	31,00	24,00
19	Grāvju un ceļmalu appļaušana	eiro/h	29,00	27,79	4,35	32,00	24,00
20	Vālošana – ārdīšana	eiro/ha	22,16	22,49	-1,46	25,55	13,50
21	Presēšana ķīpās (siens)**	eiro/ha	32,00	32,25	-0,78	32,00	32,00
Presēšana rituļos:							
22	siens	eiro/gab.	4,44	4,50	-1,29	5,50	4,05
23	siens	eiro/ha	37,83	32,50	16,41	50,00	34,00
24	skābsiens (ieskaitot plēvi un tīklu)	eiro/gab.	14,22	14,93	-4,73	15,69	12,69
25	Skābsiena rituļu ietīšana plēvē (bez plēves izmaksām)	eiro/gab.	4,27	3,79	12,69	6,67	2,75
26	Zāles smalcināšana (piekabināms smalcinātājs)	eiro/ha	37,22	37,31	-0,23	45,00	33,00
27	Graudaugu kulšana	eiro/ha	62,89	64,74	-2,85	68,30	57,92
28	Rapša kulšana	eiro/ha	65,20	67,70	-3,69	70,50	56,00
29	Kartupeļu lakstu pļaušana	eiro/ha	28,30	26,28	7,68	35,00	15,00
30	Kartupeļu kratīšana	eiro/ha	82,50	87,91	-6,16	100,00	50,00
31	Kartupeļu novākšana ar kombainu	eiro/ha	222,56	212,11	4,93	250,00	207,14
32	Graudu kaltēšana	eiro/t%	3,91	4,09	-4,49	4,75	3,50
33	Graudu tīrīšana	eiro/t	3,22	3,29	-2,08	6,00	1,37
34	Graudu malšana	eiro/t	19,53	18,82	3,79	23,00	12,00
35	Graudu kodināšana (bez kodnes izmaksām)	eiro/t	15,75	15,98	-1,45	19,50	11,00
Traktoru noma							
36	līdz 40 ZS*	eiro/h	18,00	17,50	2,86	18,00	18,00
37	40–80 ZS	eiro/h	20,50	19,74	3,87	28,50	12,50
38	81–130 ZS	eiro/h	23,16	24,23	-4,40	28,00	16,15
39	131–180 ZS	eiro/h	26,22	26,75	-1,99	30,00	19,98
40	181–250 ZS	eiro/h	27,40	27,46	-0,22	31,50	22,00
41	virš 250 ZS	eiro/h	32,94	31,40	4,90	35,00	32,35
Kravas automobilis (kravnesība)							
42	1,5–10,0 t	eiro/km	0,76	0,88	-14,29	0,88	0,68
43	virš 10,0 t	eiro/km	0,89	0,99	-9,78	1,00	0,86
44	Sniega šķūrēšana	eiro/h	27,08	27,00	0,29	32,00	22,50
45	Sniega šķūrēšana	eiro/km	14,46	12,42	16,40	17,00	9,00
46	Šķeldošana	eiro/m ³	4,08	3,57	14,24	5,00	3,50

* ZS Zirgspēki

** Cenas tikai par Latgales reģionu

 pakalpojumi, kuru cenas 2020. gadā ir samazinājušās, salīdzinot ar 2019. gadu

 pakalpojumi, kuru cenas 2020. gadā ir palielinājušās, salīdzinot ar 2019. gadu

2. tabula. Vidējās tehnisko pakalpojumu cenas Latvijā 2020. gadā reģionos

N.p.k.	Tehniskie pakalpojumi	Mērvienība	Pierīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale
	1	2	3	4	5	6	7
1	Aršana	eiro/ha	51,53	50,15	51,78	55,80	49,29
2	Kultivēšana	eiro/ha	32,25	30,98	34,38	33,44	30,25
3	Graudaugu sēšana	eiro/ha	31,33	26,48	24,71	28,00	30,67
4	Kombinētais agregāts (augšnes apstrāde+sēšana)	eiro/ha	54,00	46,40	60,00	45,60	41,29
5	Kartupeļu vagošana	eiro/ha	18,33	28,55	19,25	20,51	26,63
6	Smidzināšana (traktorvilkmes)	eiro/ha	22,00	21,00	16,00	17,50	21,60
7	Minerālmēsļu izkliešana	eiro/ha	21,40	15,50	15,00	12,00	19,50
8	Zāles pļaušana	eiro/ha	33,00	36,24	27,50	35,19	34,93
9	Vālošana – ārdīšana	eiro/ha	22,88	21,45	13,50	21,94	25,55
Presēšana rituļos:							
10	siens	eiro/gab.	4,45	4,48	5,50	4,05	4,18
11	skābsiens (ieskaitot plēvi un tīklu)	eiro/gab.	12,69	14,16	12,75	14,00	15,69
12	Graudaugu kulšana	eiro/ha	65,91	58,30	68,30	64,35	57,92
13	Kartupeļu novākšana ar kombainu	eiro/ha	250,00	231,70	250,00	225,00	207,14
Traktoru noma							
14	81–130 ZS	eiro/h	28,00	21,33	16,15	23,99	19,00

cenā, kas ir vismaz par 15% mazākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā
 cenā, kas ir vismaz par 15% lielākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā

5. lpp.

Piemēram, graudaugu kulšanas gadījumā ar 6,8 m hederi stundas laikā nokuļam 2,8 ha, tātad degvielas patēriņš uz hektāru ir $50/2,8=17,8$ litri. Smidzināšanai attiecīgi $9/4,8=1,9$ litri, rēķinot uz hektāru.

Izmantojot iepriekš minētos datus, iegūta tehnisko pakalpojumu pašizmaksa, kas redzama 3. tabulā. Analizējot 3. tabulas datus, redzam, ka lielākajai daļai tehnoloģiju pakalpojumu tirgus cenas ir lielākas par pašizmaksām. Dažām tehniskajām operācijām, piemēram, aršanai un graudaugu sējai ar kombinēto agregātu izmaksu starpība ir aptuveni 10% robežās, bet smidzināšanai un minerālmēsļu izkliešanai starpība izmaksās ir vairāk nekā 60%. Vienīgā tehniskā operācija, kurai paš-

izmaksa ir augstāka par pakalpojuma cenu, ir graudaugu kulšana. Tomēr šajā gadījumā izmaksu starpība ir niecīga (-0,28%). Šeit daudz ko nosaka tehnikas noslodze. Nepieciešams iegādāties tādu, lai tā tiktu maksimāli noslogota. Ja nespējam noslogot tehniku, tad ir jāpērk mazāka, un arī izmaksas samazināsies. Naudas izteiksmē būtiskākās atšķirības ir kultivēšanai, kurai vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 18,62 eiro pārsniedz pašizmaksu; smidzināšanai, kurai vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 12,82 eiro pārsniedz pašizmaksu; pļaušanai, kurai vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 12,03 eiro pārsniedz pašizmaksu.

Pašizmaksu un tirgus izmaksu starpības varētu būt skaidrojamas ar jau

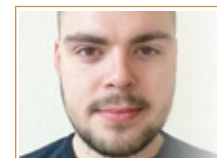
iepriekš minēto faktoru – pieprasījuma un piedāvājuma attiecību tirgū. Ja pieprasījums pēc konkrētā tehniskā pakalpojuma ir lielāks nekā piedāvājums, tehniskā pakalpojuma sniedzējs var palielināt pakalpojuma cenu, nosakot augstāku iegūstamās peļņas procentu. Cenu starpību var ietekmēt arī agregāta izvēle, jo pakalpojumiem cenas ir vidējās valstī, bet pašizmaksas aprēķinam tiek izmantots konkrēts agregāts, kas ir optimāls konkrētās operācijas veikšanai. Aprēķinā iekļautā tehnika ir bāzēta uz aptuveni 300 ha lielu saimniecību.

Ja vēlaties aprēķināt tehnikas izmaksas savā saimniecībā, esat aicināti izmantot LLKC izstrādāto tehnikas izmaksu aprēķināšanas rīku, kas pieejams LLKC mājaslapā sadaļā “Noderīgi”, apakšsadaļā “Tehnikas izmaksu aprēķins”, tiešsaistes adrese: http://laukutikls.lv/riki/tehnikas_aprekins/.

Ja rodas kādi jautājumi par tehnisko pakalpojumu vidējām cenām, sazinieties ar ekonomikas konsultantu Kristapu Vītoli (mob. tālr. 26030123, e-pasts: kristaps.vitols@llkc.lv). Savukārt par tehnikas izmaksu aprēķiniem varat sazināties ar Jāni Kažotnieku (tālr. 63050220, mob. tālr. 26660676, e-pasts: janis.kazotnieks@llkc.lv).

3. tabula. Tehnisko operāciju veikšanas izmaksas un vidējo tirgus cenu salīdzinājums Latvijā 2020. gadā

N.p.k.	Tehniskās operācijas	Operācijas veikšanas izmaksas, eiro/ha	Pakalpojuma cena 2020. gadā, eiro/ha	Pakalpojumu cenu un operāciju izmaksu starpība, eiro/ha
1	Aršana (4 korpusu)	45,79	52,02	6,23
2	Kultivēšana (5 metri)	13,41	32,03	18,62
3	Graudaugu sēja ar kombinēto agregātu	43,12	47,42	4,30
4	Smidzināšana (12 metri)	6,86	19,68	12,82
5	Minerālmēsļu izkliešana	6,60	17,55	10,95
6	Pļaušana ar traktoram piekabināmo pļaujmašīnu	21,80	33,83	12,03
7	Presēšana rituļos	26,97	37,83	10,86
8	Graudaugu kulšana	63,07	62,89	-0,18

Kristaps VĪTOLS,
 LLKC ekonomikas konsultants
 e-pasts: kristaps.vitols@llkc.lv
 tālr. 26030123

DĀRZKOPIĒBA

Sniegs šogad nokūst ātri, ņem labāko

Foto: Māris Narvils

KĀPĒC SNIEGA KUŠANAS ŪDEŅU NOTECI VAJADZĒTU REGULĒT?

Šogad esam veiksmīgi piedzīvojuši bargāko ziemu astoņu gadu laikā. Laba ziņa ir tā, ka kopā ar salu uzsnīga arī sniegs. Pastāvīga sniega sega sāka izveidoties jau ap Ziemassvētkiem, lai arī vienīgais atkusnis daudz kur sadelēja sniega segu, taču pilnībā sniegs nenokusa, bet bagātīgi papildinājās vēl janvārī un februārī.

Kā vienmēr, plānākā sniega sega bija Kurzemes jūras piekrastē, bet pakāpeniski tā pieauga valsts vidienē, sasniedzot vairākus desmitus cm. Siltās februāra beigās Latvijas lielākajā daļā nokausēja sniega segu. Atlikušais sniegs nokusis marta pirmajā nedēļā. Tas gan nenozīmē, ka pavasaris sevi ir pieteicis pilnā apmērā. Visticamākais, vēlākajās marta nedēļās notiks aukstuma atgriešanās, taču droši var teikt, ka aukstākās šīs ziemas naktis ir aiz muguras.

Sniegam ir neizmērojama nozīme augsnes mitruma nodrošināšanā. Pirmkārt, ūdenim sasilstot, izveidojas kristāliska struktūra, tāpēc sniega kušanas ūdens ir ļoti labvēlīgs augiem, uzsākot veģetāciju.

Kāds varbūt teiks, cik par tiem ūdeņiem daudz var runāt. Ir vairāki būtiski aspekti, kāpēc tas jāturpina. Daļai zemes apsaimniekotāju trūkst vispusīgas izpratnes par resursiem, kas mums ir visapkārt. Esam kļuvuši ļoti atkarīgi no tehnoloģijām un iepirktiem resursiem. Lai to mainītu, mūsu skatījumam ir jāšķīst plašākam, un tas attiecas arī uz ūdeni.

Tāpēc tad, kad parādās sniegs, mums jārikojas gudri, lai tad, kas sniegs sāk nokūst, mēs varētu šos sniega kušanas ūdeņus aizturēt savās lauka platībās. Stratēģija, protams, būs atšķirīga – ko vajadzētu darīt līdzenās platībās un ko vietās ar izteiktu reljefu.

Ir jāmaina uzskati un rīcība, kad mēs ļaujam izkusušajam sniega ūdenim, jautri čalojot, tecēt prom uz strau-

ņiem, upītēm un tālāk uz jūru. Mēs nepadomājam, ka ļaujam aiztecēt labas kvalitātes ūdenim. Pavasarī katra dārzkopja vēlme ir, lai pēc iespējas ātrāk zeme atkustu, apzūtu un varētu ķerties pie pavasara augsnes sagatavošanas un sējas darbiem. Pēdējie gadi rāda, ka pavasarī strauji iestājas sausums, un mēs meklējam iespējas, kā augus sākt laistīt. Tā ir jātērē atkal ūdens, vajadzīgs aprīkojums, elektrība un laiks.

Ko tad vajadzētu mēģināt darīt? Visus pasākumus varam iedalīt vairākos, sākot no vienkāršākajiem līdz sarežģītākajiem risinājumiem.

- Sniega kausēšana neliela apjoma vajadzībām. Viss ir vienkārši. Savāc sniegu no vietām, kur sniega sega ir visbiezākā, saber tūrās tvertnēs, pārējo izdaris daba pati. Tā sekmīgi var savākt ūdeni maza un vidēja apjoma vajadzībām, pavasara periodam, dēstu audzēšanai. Atliks tikai šādu ūdeni uzsildīt melnā tvertnē un siltumnīcā, to atkal izdarīs saule. Ūdens būs gatavs tūlītējai lietošanai, neuztraucoties par tā bāziskumu, cietību un izšķīdusajiem sāļiem, jo tādu tur vienkārši nav.

- Sniega kušanas ūdeņu novirzīšana uz esošajām ūdeņu krātuvēm. Zinot reljefa kritumu īpašumā un pavērojot ūdens kustību, diezgan vienkārši var saprast, kādas darbības ir nepieciešamas veikt, lai kušanas ūdeņus novirzītu uz dīķi. Ja dīķis ir zemākajā īpašuma daļā, tad risinājumi ir visvienkāršākie, atliek tikai izveidot līdz 10–15 cm seklus grāvīšus, kas piedod ūdens notecei virzienā. Ja dīķis ir vidusdaļā, ūdeņus varēs novirzīt tikai no augšējās daļas.

- Ko darīt, ja dīķa nav? Kaut ko var paveikt, investējot konteineros vai izmantojot lielākas metāla mucas. Izmantojot netīrā ūdens sūkņus, ūdeni sapumpē tonnas tilpuma konteineros. Vienīgais, kas ir vajadzīgs, lai sniega ūdens tiek novirzīts kādā ieplakā, kur ūdens var tikt uzkrāts. Tāds risinājums

gan derēs, kamēr ūdens notek pa augsnes virskārtu un augsne vēl ir sasalusi.

- Ja reljefs dabiski ir ar būtisku augstuma starpību, sākot no trīs metriem un vairāk, tad risinājums var būt tāds, ka īslaicīgi ūdeni var uzkrāt ieplakās un pēc ūdens izlietošanas tās likvidēt. Augsnes ūdens caurlaidību var testēt. Paņem augsnes virskārtas slāni 20 x 20 x 20 cm lielumā, ieliek kastē ar redeļu grīdu un, lēni lejot ūdeni, skatās, cik strauji ūdens sāk tecēt cauri šim slānim. Ja minūtes laikā pēc uzliešanas ūdens jau tek ārā, cerība kaut ko uzkrāt būs niecīga. Ja ūdens parādās pēc kādas pustundas, tad iespējama īslaicīga ūdens savākšana. Ja, uzlejot pāris litrus ūdens, ūdens praktiski neparādās pēc vairākām stundām, tādas vietas var pārvērst par īstermiņa ūdens uzkrāšanas vietām vai pēc papildu padziļināšanas – par pastāvīgu ūdeņu krātuvi.

- Ūdens noteces palēnināšana sniega kušanas laikā. Mērķis ir panākt to, ka ūdens lēnām pārvietojas pa augsnes virskārtu un, augsnei atkūstot, paspēj iesūkties zemē. Tas nozīmē, ka maksimāli ūdens ir jāvirza perpendikulāri nogāzes kritumam līdzīgi kā veido ceļus kalnos – kā serpentīnu. Tā līdz minimumam tiek samazināts ūdens noteces ātrums.

- Pēdējais variants ir sarežģītākais un nāk no permakultūras, par ko noteikti pastāstīšu kādā reizē atsevišķi. Pamatdoma ir tā, ka veido augsnes vaļņus. Tos lielākoties uzber līdz metra augstumam no izraktās augsnes. Rezultātā uz nogāzes izveidojas gan valnis, gan grāvis. Ūdens, tekot pa šo grāvju sistēmu, mitrina visu nogāzi. Ieguvums – nogāzē var izmantot ne tikai sniega kušanas ūdeņus, bet pārējā gada laikā arī lietūs nokrišņus. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

AUGSNES APSTRĀDE

TIEŠĀ SĒJA – ATZIŅAS NO SOMIJAS

Pēdējā gada laikā vārdus “bezaršana” un “tiešā sēja” nācies dzirdēt tik bieži kā vēl nekad iepriekš. Jāatzīst gan, ka bieži cilvēki vēl īsti nesaprot šo terminu būtību un izmanto tos neatbilstoši situācijai. Bet tas nekas, galvenais, ka esam par to sākuši runāt publiski, un nu jau mums ir iespēja redzēt šo tehnoloģiju tepat, pie mums Latvijā – ārā “aiz loga”.

Ir cilvēki, kuri ar šo tehnoloģiju strādā jau gadus piecus. Tie lielākoties ir gados jauni saimnieki, kuri rēķina ilgtermiņā un ir gatavi izaicinājumiem. Nav ne jausmas, kāpēc tā iegājies, bet mums iespaidīgāki šķiet nevis savu tautiešu pieredzes stāsti, bet gan tas, ko pasaka kāds no ārpuses. Līdzīgi kā Bībelē – pravietis savā dzimtenē netiek mīlēts... Tad nu ienāca prātā padalīties ar pirms pieciem gadiem redzēto Somijā. Tas bija ļoti interesants brauciens uz šīs valsts vidieni ciemos pie Timo Rouhiainena. Tad nu – aiziet!

Dažādas tehnoloģijas un terminoloģija

Lai runātu vienā valodā, vispirms noskaidrosim, kas ir kas, un kādas tehnoloģijas augkopībā tiek izmantotas. Kas tad tiešā sēja patiesībā ir?

Visiem zināms, ka ir *tradicionālā sistēma* ar diskošanu, aršanu, šļūkšanu, kultivēšanu, ecēšanu, sēšanu, pievelšanu un novākšanu – pilna vairākkārtēja augsnes apstrāde ar apvēršanu. Atkarībā no saimniekošanas veida tehnoloģijai pa vidu mēdz būt vēl arī mēslojuma izkliedēšana, smidzināšana un, iespējams, vēl kādas citas operācijas.

Nākamais solis tiešās sējas virzienā ir *minimālā augsnes apstrāde*, kur jau tiek iztikts bez augsnes apvēršanas (aršanas). Atkarībā no saimnieka pārlicības un augsnes sastāva iespējams, piemēram, reizi 5 gados periodiski izmantot arī dziļirdināšanu. Šajā tehnoloģijā parasti tiek izmantoti diski un viens kombinētais agregāts, kas nodrošina gan augsnes pirmssējas apstrādes veikšanu (kultivators/frēze un veltnis), gan pašu sēju (parasta vai kombinētā sējmašīna), gan arī pēcsējas apstrādi (piespiedējveltni, ecēšas). Minimālās augsnes apstrādes rezultātā augsnes virskārta tiek apstrādāta

Foto: no Jāņa Kazotnieka arhīva

Timo Rouhiainens un raksta autors Jānis Kazotnieks pie tiešās sējas sējmašīnas Somijā 2015. gada maija nogalē

līdz 8 cm dziļumā, sajaucot tur esošās augu atliekas ar augsni. Minimālajā augsnes apstrādē lauks tiek mazāk nobraukāts, jo visas operācijas, izņemot pamatapstrādi ar diskiem, faktiski ir apvienotas vienā agregātā.

Visbeidzot šīs dienas galvenā tēma – *tiešā sēja*. Tehnoloģijas galvenā īpatnība ir tā, ka vienīgā augsnes apstrāde tajā ir sēklas vadziņas iegriešana. Un viss! Lai sekmīgi strādātu, nav vajadzīgs ne dziļirdinātājs, ne arklis, ne diski, ne kultivators, ne ecēšas, ne veltnis... un, protams, arī visu šo tehniku velkošie traktori. Tas ir: ātri – sēšanas ātrums 14 km/h ir pilnīgi normāls; lēti – mazāk tehnikas vienību, mazāk degvielas, mazāk darbaspēka; un tas ir ekonomiski izdevīgi – ražu līmenis faktiski neatšķiras, bet AAL patēriņš saskaņā ar somu 16 gadu pieredzi ar gadiem pat samazinās.

Tiešās sējas paveids ir angļiski sauktais *StripTill*, kam nav īsti atbilstoša tulkojuma latviešu valodā. Varētu saukt par joslveida apstrādi, bet tad pazūd vārds “sēšana”. Varētu saukt vēl kaut kā, bet labāk paliksim pie *Striptilla*, līdzīgi kā, piemēram, kokakolu taču arī netulkojam latviski... Šī tiešās sējas paveida vienīgā atšķirība no klasiskās tiešās sējas ir tā, ka bez sēklas vadziņas iegriešanas augsnē sēklas vadziņa tiek arī uzirdināta aptuveni 15 mm platumā. Irdināšanas dziļumu iespējams mainīt atkarībā no audzējamās kultūras. Kviešiem parasti ap 5 cm, rapsim 20–25 cm. Striptilā strādājot, jāreķinās ar to, ka tāda pat platumā sējmašīnas vilkša-

nai būs vajadzīgs jaudīgāks traktors. Jo dziļāk augsnē būs irdināšanas zari, jo lielāka vilces jauda būs nepieciešama.

Un visbeidzot – tikai pārdomām, rosinot domāt arī par nākamo tēmu saistībā ar degvielas patēriņu – dabā augsnes apvēršana nav novērojama, bet viss vienā aug un attīstās, augsnei ir dabīga struktūra. Mēs ar aršanu katru gadu šo struktūru sagraujam, tomēr “ierokam” dziļāk nezāles un uzirdinām augsni. Bet:

- ierokot vienas nezāles, mēs katru gadu arī no sēklu bankas izceļam virspusē tur dziļumā bezgaismas apstākļos nedīgstošas sēklas;

- ar arklu uzirdinājuši augsni, mēs tūlīt cenšamies to atkal piebīvēt – apzināti ar aruma apakškārtas blīvētājiem un neapzināti ar dažādiem kultivatoriem, sējmašīnām un veltniem.

Degvielas patēriņš

Degvielas patēriņš ir tieši saistīts ar augsnes apstrādes dziļumu, izmantotās tehnikas veidu/noslodzi un izmantojamo darba mašīnu skaitu. Tradicionālajā tehnoloģijā maksimālais apstrādes dziļums ir aptuveni 18–20 cm, minimālajā – līdz 8, bet tiešā sējā 5 cm. Pārbraucienu skaits pa lauku sējuma ierīkošanai pa tehnoloģijām ir attiecīgi 5,2 un 1. Tas viss uzskatāmi summējas arī kopējā degvielas patēriņā uz hektāru, skaitot kopā pilnīgi visu, sākot ar augsnes apstrādi, mēslojuma iestrādi, augu aizsardzību, un beidzot ar graudu transportu līdz glabāšanas vietai.

► 10. lpp.

◀ 9. lpp.

Rezultāti ir iespaidīgi: tradicionālā tehnoloģija 89 litri/ha; minimālā augsnes apstrāde 67 litri/ha; tiešā sēja 50 litri/ha.

Citas izmaksas

Degvielas patēriņam proporcionālas ir gan darbaspēka, gan investīciju, gan arī ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksas. Atšķirība sējumu ierīkošanā, rēķinot tehnikas pakalpojumu tirgus cenā, ir 65 pret 187 eiro/ha tiešās sējas labā. Pārmaksāti 122 eiro uz katru hektāru katru gadu.

Mīti un reāla pieredze

Tiešajā sējā ir mazākas ražas

Pēc pārejas no tradicionālās tehnoloģijas uz tiešo sēju ražas līmenis pirmajos gados, iespējams, būs zemāks. Tas tāpēc, ka augsnes dabīgās struktūras izveidošana ir laikietilpīgs process, kā laikā veidojas dabīga struktūra, normalizējas ūdens, gaisa un barības vielu aprīte, kā arī bioloģiskā aktivitāte. Lai augsne pilnībā "atdzīvotos", jāreķinās ar vismaz 3 līdz 5 gadiem. Pāreja uz tiešo sēju būs sekmīgāka, ja pirms pārejas pāris gadus tūrumā tiek audzēts daudzgadīgais zālājs

(ieteicams tauriņziežu – slāpekļa piesaisīti) ar iespējami dziļāku sakņu sistēmu. Vienīgā problēma, ka nopļautā zāle jānovāc no lauka. Tā gan ir lopbarība, kam varētu būt labs noiets. Somijā 16 gadu izmēģinājumu rezultātā ir pierādīts, ka kultūraugu ražas tradicionālajā un tiešās sējas tehnoloģijā faktiski neatšķiras.

Tiešā sēja Latvijā nestrādās

Tiešā sēja Latvijā jau strādā, ir vairāku gadu pieredze un ļoti labi rezultāti. Vēl vairāk – ja tiešā sēja jau 30 gadus strādā Somijā, kur ir īsāks veģetācijas periods, vēsāks un mitrāks klimats, nabadzīgāka augsnes, tad Latvijā šī tehnoloģija nevar nestrādāt. Iespējams gan, ka var atrast īpašas situācijas, kad tehnoloģija nevar parādīt savas maksimālās iespējas, bet tas pilnīgi noteikti nebūs dominējoši.

Kopš 2018. gada (līdz 2023. gadam) LLKC kopā ar Latvijas Dabas fondu īsteno projektu *Life CRAFT*, kura ietvaros 8 saimniecībās Zemgalē 143 ha platībā notiek tiešās sējas demonstrējumi. Jau pirmajos divos gados ir skaidri redzamas izmaiņas augsnes struktūrā.

Tiešā sēja nav piemērota visām kultūrām

Somijā tiešajā sējā sekmīgi audzē pat cukurbietes. Analizējot augsnes stāvokli iepriekšējā rudenī novāktam cukurbietu laukam, vietā, kur cukurbietu kravas tika vestas no lauka, maija beigās augsne bija tik irdena, ka lāpstu tajā varēja iedurt pat bez kājas palīdzības.

Pastāv bažas par to, ka rapsī varētu rasties palielināts risks gliemežu invāzijai tāpēc, ka uz lauka virsmas paliek liels daudzums sasmalcinātu augu atlieku, kur krājas mitrums, kas gliemežiem ir patīkama vide. Somi iesaka pļaut graudaugus pēc iespējas augsāk, atstājot maksimāli garus rugājus. Pamatojums ir tāds, ka garie rugāji:

- kalpo kā aizsargs no vēja, tā samazina mitruma iztvaikošanu no augsnes;
- faktiski nenoēno, bet rada siltumnīcas efektu augsnes virskārtai, ļaujot tai uzsilst;
- nerada lielu sasmalcināto salmu masu uz augsnes virskārtas, līdz ar to neļaujot tur attīstīties slimībām un tiem pašiem gliemežiem;
- lieki nenoslogo kombaina kuļaparātu, jo salmi tiek atstāti uz lauka "uz kājas";
- ir videi draudzīgāki un rada iespē-

ju tajos paslēpties gan putniem, gan arī sīkiem dzīvniekiem.

Tomēr galvenais nosacījums ir un paliek – ilgtspējīga augu maiņa.

Tiešā sēja nav piemērota visām augsnēm

Jo smagāka augsne, jo tā stabilāka un noturīgāka pret dažādu faktoru radītajiem struktūras bojājumiem. Somijas augsnes salīdzinājumā ar Latvijas augsnēm ir vieglākas, un Somijā tiešās sējas tehnoloģijās tiek apsēti 20% no visas aramzemes. Tiešajā sējā situācija augsnes mitruma režīma ziņā ir daudz pozitīvāka, jo augsnei ir dabīga struktūra, kas nodrošina optimālu mitruma režīmu arī salīdzinoši sliktos laika apstākļos (pārāk sauss vai pārāk mitrs). Papildu visam augsnes virskārtā esošās augu atliekas aizsargā augsni no izkalšanas, saglabā to siltu, aizsargā no lietus radītā sablīvējuma un dažādu veidu erozijas, kā arī augu barības vielu izskalošanās un CO₂ emisijām.

Tiešajā sējā nepieciešams izmantot vairāk AAL

Herbicīdu patēriņš ar laiku pat samazinās, jo augsnes virskārtā esošās viengadīgās nezāles pamazām iznīkst, bet dziļāk esošās nespēj uzdzīgt un netiek izceltas augsnes virskārtā, neradot nepieciešamību tās iznīcināt. Fungicīdu un insekticīdu daudzums pēc somu pieredzes būtiski neatšķiras.

Izmantotie AAL nogalina visu dzīvo

Ar lāpstu nogriežot augsnes virskārtu, parādās skats, kas atgādina labu Šveices sieru – augsne ir burtiski sacaurumota ar dažāda izmēra slieku un citu augsnē dzīvojošo iemītņu alijām. Augsnes virskārtā esošās augu atliekas paliekas ir pilnas ar dažādiem kukaiņiem, tārpiņiem un sliekām. Somi saka, ka glifosāta preparāti pat uzlabo sliekām dzīvi, jo palīdz straujāk satrudēt augu atliekām, padarot tās sliekām pārstrādājamās.

Ņemot par pamatu somu mērījumu rezultātus, veselīgā augsnē vienā hektārā dzīvo aptuveni 2000 kg slieku. Un katra slieka dienā "pārstrādā" ar savu masu vienādu augsnes daudzumu, to attiecīgi bagātinot.

Risks varētu būt pret gliemežiem izmantojamo AAL izmantošana, jo tie ir kaitīgi arī sliekām, tomēr somiem nav gliemežu problēmu, jo rapsi vienā laukā audzē ne biežāk kā reizi 6 gados.

▶ 11. lpp.

**“LAUKU LAPU”
IESPĒJAMS
ARĪ ABONĒT**

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodalās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

Foto: no Jāņa Kažotnieka arhīva

Pirmā tiešās sējas sējmašīna Somijā

◀ 10. lpp.

Tiešā sēja mazina erozijas intensitāti

Tehnoloģija nodrošina maksimāli labus apstākļus vēja un ūdens erozijas novēršanai, kā arī mitruma iztvaikošanas samazināšanai, vienlaikus uzturot augsnē optimālus mitruma un gaisa apmaiņas procesus. Kombinācijā ar aizsargjoslām erozijas un augu barības vielu noplūdes nav praktiski nemaz. Timo saimniecībā blakus intensīvi izmantotam tiešās sējas laukam tek ne-liela upīte, un tajā dzīvo foreles.

Tiešās sējas sējmašīna ir smaga un sablīvē augsni

Sējmašīnas masa vairāk vai mazāk atkarīga no tās konstrukcijas un vispārējiem kinemātikas principiem. Pastāv uzskats, ka sējmašīnas masa nepieciešama, lai padarītu iespējamu sējas lemesīšu iegriešanas augsnē. Papildus vēl ir arī klientu prasības pēc maksimāli lielām izsējas materiāla tvertnēm. Tā visa ir taisnība, un prasības arī daļēji pamatotas. Tomēr ir ļoti svarīgi, kur atrodas sējmašīnas smaguma centrs un kur atrodas sējmašīnas darbīgās daļas, kuras paredzēts iespiest augsnē ar šīs pašas sējmašīnas masu. Jo tālāk no smaguma centra atrodas sējas lemesīši, jo lielāka masa nepieciešama. Tradicionāli tiek rēķināts, ka lemesīšu iedziļināšanai nepieciešami 250–270 kg uz katru lemesīti. Tomēr arī šī nav absolūta patiesība, jo:

- kurš gan ir teicis, ka sēklas gultne jāiegriež tieši sējas lemesītim?
- kāpēc gan to nevar darīt, piemēram, izmantojot sējmašīnas smaguma

centram praktiski blakus esošu disku nažu rindu, kas ar savu viļņoto profilu vēl arī papildus nedaudz attīra no augu atliekām sēklas vadziņas malas, lai tur esošā augsne varētu nokļūt tiešā kontaktā ar saules stariem un uzsilt?

Šādā gadījumā arī sējmašīnas masai nav jābūt tik lielai salīdzinājumā, ja “uzsvars” tiek likts uz sējas lemesīšiem, kas parasti izvietoti daudz tālāk no smaguma centra. Minētajā gadījumā disku nažiem pietiek ar 200 kg, bet sēklas lemesītim 270 kg vietā vien ar 50 kg. Šāda 6 metrus plata mehāniskā sējmašīna sver aptuveni 5,5 tonnas.

Augsnes struktūra ir tāda, ka pat kombaina pēdās maija beigās apmeklētajos laukos lāpstu varēja iedurt tikai ar rokām vien – bez kājas palīdzības. Līdz ar to šādu augsni ar tādu vertikāli vērstu struktūru ir praktiski neiespējami sablīvēt.

Ierodoties Somijā, tur iepriekšējo nedēļu bija smagi nolijis, un tiešās sējas laukus no tradicionālajiem varēja atšķirt arī pēc ūdens daudzuma uz tiem. Tiešās sējas lauki bija praktiski bez peļķēm.

Tiešās sējas sējmašīna ir dārga

Somijā par ASV ražotu, zaļā krāsā krāsotu tiešās sējas sējmašīnu ar darba platumu 4,5 m jāmaksā 42 000 eiro plus PVN. Rēķinot, ka tā ir vienīgā šajā tehnoloģijā izmantojamā mašīna ar vienu traktoru un ar to iespējams apsēt līdz pat 500 ha sezonā, papildus vēl rēķinot, ka tiks ietaupīts gan uz degvielas, gan darbaspēka un citas tehnikas izmantošanas rēķina, cena pavisam nav liela.

Tiešās sējas sējmašīnai ir pārāk liels rindstarpu platums

Parasti tradicionālo sējmašīnu rindstarpu platums ir 12,5 cm, tomēr tiešajā sējā izmanto sējmašīnas ar 15, 16, 17, 19 un pat 30 cm analogiem. Somijā ir pierādīts, ka ražas atšķirības nav ievērojamas. Tomēr sējmašīnas ar lielāku rindstarpu platumu sekmīgāk strādā laukos, kur vairāk augu atlieku, jo to plūsma starp sējas lemesīšiem ir brīvāka – sējmašīna faktiski nav nosprostojama.

Ar tiešās sējas sējmašīnu nav iespējams iedot pamatmēslojumu

Sējmašīnas ir pieejamas gan ar sēklas un minerālmēsļu sēšanas iespējām, gan arī ar papildu iespēju iestrādāt šķidro mēslojumu. Somu pētījumi rāda, ka mēslojums darbojas visefektīvāk, ja to iestrādā pēc iespējas tuvāk sēklai – vislabāk vienā rindā. Tādā veidā tiek panākta vēl arī papildu degvielas ekonomija, jo nav jāgriež papildu vadziņas.

Secinājumi

- Tiešajai sējai faktiski nav trūkumu – tā ir dabā notiekošajiem procesiem vistuvākā sēšanas metode.
- Tehnoloģija ir videi draudzīga, taup resursus un ir ekonomiski izdevīga.
- Ražas ir nedaudz lielākas kā tradicionālajā tehnoloģijā.
- AAL lietošanas intensitāte ir aptuveni tādā pat līmenī kā tradicionālajā tehnoloģijā.
- Izmantojot šo tehnoloģiju, augsne pilnībā “atdzīvojas” aptuveni 3–5 gadu laikā.
- Sēšanas termiņu ievērošana šajā tehnoloģijā nav tik strikta kā tradicionālajā, jo augsne ilgāk iesilst un ilgāk paliek silta.
- Augsne tiek pasargāta gan no mitruma iztvaikošanas, gan dažāda veida erozijas, kā arī no sablīvēšanās lietaus ietekmē.
- Sējas process ir maksimāli ātrs.
- Un visbeidzot pamatnosacījums – kā jebkurai tehnoloģijai arī tiešajai sējai maksimālo efektivitāti iespējams sasniegt, vien ievērot optimālu augu maiņas plānu. **LL**

Jānis KAŽOTNIEKS,
LLKC Inženiertehniskās
nodaļas vadītājs,
Mehanizācijas un vides eksperts
e-pasts: janis.kazotnieks@llkc.lv
tālr. 63050220

MEŽSAIMNIECĪBA**JĀBEIDZ MEŽA DARBI, GATAVOJAMIES STĀDĪŠANAI**

Čiekurs

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Iestājoties pavasarim, steidzam pabeigt ziemā iesāktos mežizstrādes darbus un sākam kociņu stādīšanu mežā vai kādā neizmantotā platībā, kuru esam nolēmuši atvēlēt mežam.

Jābeidz cirsmu izstrāde egļu audzēs

Kad sākas dabas atmoda, laiks beigt iesāktos egļu audžu meža izstrādes darbus. Viens no iemesliem ir iepriekšējos gados kaitēkļa – egļu astoņzobu mizgrauža – savairošanās. Lai gan aizvadītajā gadā Latvijā egļu astoņzobu mizgrauža savairošanās intensitāte nebija tik liela, kā tika paredzēts, tas nenozīmē, ka šogad var samazināt uzmanību, jo kaitēkļa savairošanās ir ļoti atkarīga no laika apstākļiem.

Valsts meža dienests (VMD) ir sagatavojis ieteikumus meža īpašniekiem, veicot egļu audžu izstrādi, lai, iestājoties siltākiem laika apstākļiem, turpmāk neveicinātu egļu astoņzobu mizgrauža savairošanos:

- Pats svarīgākais – **līdz aprīļa sākumam** jābeidz cirsmu izstrāde egļu audzēs vai arī skuju koku audzēs, kas robežojas ar riskam pakļautām egļu audzēm, un kokmateriāli no meža jāizved **līdz aprīļa vidum**.

- Līdz **15. aprīlim** iesaka meža īpašniekiem izvākt no meža arī visas šajā ziemā vēja izgāztās un nolauztās zaļās egles.

- Laikā no **1. aprīļa līdz 1. septembrim** nav ieteicams veikt kopšanas cirtes un sanitārās izlases cirtes egļu audzēs, kas vecākas par 50 gadiem (izņemot gadījumus, kad egļu audzes ir kompaktas un izolētas, kā arī atrodas ne tuvāk par 100 m no citām pieaugušām egļu audzēm).

Andis Purs, VMD Meža un vides aizsardzības daļas vadītājs, iesaka, **ja meža īpašnieks līdz 1. aprīlim nav spējījis veikt egļu audžu izstrādi, drošāk būtu šos darbus atlikt uz rudenī.**

Jāievēro meža darbu ierobežojumi

Lai netraucētu dzīvniekus vairošanās sezonā, noteiktas dabas aizsardzības prasības mežsaimniecībā, ko nosaka *Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā* (MK noteikumi Nr. 936 no 18.12.2012.).

Tiek veikta apmežošana

Pavasara sezonā noteikti sekojoši meža darbu ierobežojumi:

- no **1. aprīļa līdz 30. jūnijam** visos mežos aizliegta līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 20 gadu vecu egļu mežaudžu kopšana, izņemot jaunaudzes, kur skuju koku vidējais augstums nepārsniedz 0,7 metrus, bet lapu koku vidējais augstums – vienu metru;

- no **1. aprīļa līdz 30. jūnijam** mežaudzēs ezeru un purvu salās, meža puduros, kas mazāki par hektāru, mežaudzēs ūdensteču un ūdenstilpu palienēs, bioloģiski vērtīgās mežaudzēs, kā arī teritorijās un aizsargjoslās ap purviem neveic koku ciršanu, augsnes sagatavošanu un meža atjaunošanu ar motorizētu tehniku;

- no **15. aprīļa līdz 30. jūnijam** aizliegta galvenā cirte pilsētas mežos;

- no **1. aprīļa līdz 30. septembrim** aizliegta galvenā cirte Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā.

Pavasaris klāt, jāsāk stādīt mežu

Pieredze liecina, ka mežā labākais kociņu stādīšanas laiks ir pavasaris, pēc iespējas ātrāk, tūlīn pēc sniega nokušanas, kad zeme atkususi un augsne vēl ir pietiekoši daudz mitrums. Kā rīkoties šogad, vai var jau sākt stādīt mežu?

Lai gan pašreizējie laikapstākļi ļauj stādīt mežu, tomēr vajadzētu būt piesardzīgiem sala un lielā mitrums dēļ, kas var nelabvēlīgi ietekmēt jauno kociņu izaugšanu, īpaši kūdras augsnēs. Ja laika prognozes paredz agru un sausu pavasari, tad ar meža stādīšanu sausos meža tipos uz smilts augsnēm nevajadzētu kavēties. Labākais laiks, kad plānot meža stādīšanas darbus, būtu marta vidus. Ja

Foto: no MKPC arhīva

šogad plānots apstādīt lielākas platības ar kailsakņu stādiem, tad gan kociņu stādīšanu ieteicams sākt ātrāk, lai paspētu iestādīt līdz pumpuru plaukšanai. Ietvarstādus var stādīt ilgāk – pat līdz jūnijam beigām, ja ir pietiekošs augsnes mitrums.

Stādus meža stādīšanai var iegādāties meža kokaudzētavās, iepriekš tos pasūtīt, jo stādu audzēšanai vajadzīgi vismaz divi gadi, un liekus stādus neviens neaudzē. Ja stādi ir rezervēti, jāsaazinās ar kokaudzētavu, lai noskaidrotu, vai sākusies stādu realizācija.

Pirms stādāmā materiāla iegādes lietderīgi pārlicināties, vai stādāmais materiāls ir sertificēts, kāda ir reprodūktīvā materiāla kategorija, vai tas ir piemērots atjaunojamās platības vietai. Jāatceras, ka, pērkot stādus, noteikti jāsauglabā stādu iegādi apliecinošs dokuments un etiķete, kas būs jāiesniedz Valsts meža dienestā kopā ar atjaunošanas vai ieaudzēšanas pārskatu.

Lai nepieļautu kļūdas stādīšanā, ieteicams interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā E-semināri noskatīties prezentāciju “Meža reprodūktīvais materiāls un stādīšana” un sadaļā Informatīvie materiāli filmu par meža stādīšanu. Tāpat meža īpašnieki aicināti izmantot iespēju un piedalīties kādā no Meža konsultāciju pakalpojumu centra speciālistu sagatavotajiem virtuālajiem semināriem par aktuālām tēmām. Informācija par plānotajiem semināriem pieejama sadaļā Semināri meža īpašniekiem. Vēlu veiksmi visiem pavasara darbos!

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine
@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

BRISELES
GAITEŅOS

KREDĪTNĒMĒJIEM BŪS JĀPIERĀDA ILGTSPĒJĪGUMS

Šobrīd Eiropas Komisija (EK) ar dalībvalstīm sākusi tā saukto deleģēto aktu saskaņošanu, lai jau no nākamā gada iedarbinātu Taksonomijas regulu jeb skaidru un detalizētu ES klasifikācijas sistēmu finanšu iestādēm, pieņemot lēmumus par finanšu ieguldījumiem – tie jāvirza projektiem, kas ir atbilstoši ES Zaļā kursa mērķiem.

Taksonomijas virsmērķis ir veicināt investīciju plūsmu no finanšu sektora uz uzņēmumiem, kas iesaistīti ilgtspējīgākās darbībās vai pāriet uz tām, lai ES līdz 2050. gadam varētu kļūt neitrāla pret oglekļa emisiju un sasniegt mērķus klimata pārmaiņu jomā (kas ir ES ilgtspējīgas finanšu programmas

un Eiropas Zaļā kursa mērķis). Lai to paveiktu, ES ir nepieciešams, lai investori lielu kapitāla daļu novirzītu tādiem projektiem un uzņēmumiem, kas atbilst virsmērķa sasniegšanai. ES taksonomija ir izstrādāta, lai palīdzētu ikvienam finanšu jomā iesaistītajam noteikt, kas ir vai nav ilgtspējīgs.

Noteiktas deviņas saimnieciskās darbības, uz kurām Taksonomijas regula attieksies. Tās ir: lauksaimniecība un mežsaimniecība; vides aizsardzības un mežu atjaunošanas pasākumi; rūpnieciskā ražošana; enerģētikas sektors; ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana un sanācija; transports; būvniecība un darbība nekustamo īpašumu jomā; informācija un saziņa; profesionālā, zinātniskā un tehniskā darbība.

Deleģētā akta projektā tiek plānotas trīs darbības, kas būtu attiecināmas uz lauksaimniecību: ilggadīgo kultūraugu audzēšana; viengadīgo kultūraugu audzēšana un lopkopība. Katrai no nozarēm ir sagatavots saraksts ar atbilstošām praksēm, kas sniedz ieguldījumu mērķa sasniegšanā (tās lielā mērā sakrīt ar ES atbalsta saņemšanas nosacījumiem). Jāteic gan, ka regulējumu pamatā plānots attiecināt uz lieliem lauksaimniecības uzņēmumiem, kādu Latvijā ir ļoti maz. Visticamāk, ka sekmīgai kredīta saņemšanai papildu biznesa plānam būs nepieciešams lauku saimniecību ilgtspējības plāns, kurā aprakstītas saistības un attiecīgā lauksaimniecības prakse, kas nodrošina taksonomijas regulā noteikto vides un klimata mērķu sasniegšanu. **LL**

EK PROGNOZĒ EKONOMIKAS ATLABŠANU JAU ŠOGAD

Lai arī Eiropa joprojām ir koronavīrusa pandēmijas varā un jaunu, lipīgāku koronavīrusa celmu parādīšanās dēļ daudzas dalībvalstis atjauno vai pastiprina ierobežošanas pasākumus, tomēr vakcinācijas programmu uzsākšana visā ES dod pamatu piesardzīgam optimismam ekonomikas atjaunošanai.

Eiropas Komisijas publiskotajās 2021. gada ziemas ekonomikas prognozēs secinātas, ka šogad un arī nākamgad eirozonas ekonomika pieaugs par vidēji 3,8%. Pēc straujās izaugsmes 2020. gada 3. ceturksnī ekonomiskā aktivitāte 4. ceturksnī atkal samazinājās, jo pandēmijas otrais vilnis izraisīja atjaunotus ierobežošanas pasākumus. Šī iemesla dēļ eirozonas ekonomika 2021. gada pirmajā ce-

turksnī saruks. Ekonomikas izaugsme atsāksies pavasarī un uzņems tempu vasarā, jo vakcinācija notiek aizvien raitāk un pakāpeniski tiek atcelti ierobežojošie pasākumi. Pandēmijas ekonomiskā ietekme dažādās dalībvalstīs joprojām ir nevienmērīga, un tiek prognozēts arī, ka atveseļošanās ātrums ievērojami atšķirsies.

Prognozēs minēts, ka inflācija eirozonā palielināsies no 0,3% 2020. gadā līdz 1,4% 2021. gadā, bet 2022. gadā samazināsies līdz 1,3%. Novēlotā atveseļošanās turpina mazināt kopējo pieprasījuma spiedienu uz cenām.

EK, vērtējot prognožu pozitīvos riskus, uzsver, ka atveseļošanās tempi varētu būt arī straujāki, jo veiksmīgs vakcinācijas process ļaus ātrāk nekā paredzēts mazināt ierobežošanas pa-

sākumus, turklāt prognozē nav vērtēta ES Atveseļošanās instrumenta finanšu līdzekļu ietekme uz eirozonas valstīm. Tie būs pieejami nākamgad.

Pie prognozes negatīvajiem riskiem ES atzīmē iespēju, ka pandēmija tuvākajā laikā var izrādīties noturīgāka vai smagāka nekā paredzēts, vai arī vakcinācijas programmu ieviešana var kavēties. Tas varētu aizkavēt ierobežošanas pasākumu atvieglošanu, kas savukārt ietekmētu paredzamās atveseļošanās laiku un tempu. Pastāv arī risks, ka krīze varētu atstāt dziļākas rētas ES ekonomiskajā un sociālajā struktūrā, īpaši plašu bankrotu un darbavietu zaudēšanas dēļ. Tas arī kaitētu finanšu sektoram, palielinātu ilgtermiņa bezdarbu un pasliktinātu nevienlīdzību. **LL**

LAUKSAIMNIECĪBAS PRODUKTU VEICINĀŠANAS POLITIKA – VEIKSMĪGA

Lauksaimniecības pārtikas produktu veicināšanas politika ir bijusi atbilstoša tās mērķiem, tā ir palielinājusi nozares konkurētspēju pasaulē, taču jau šogad EK veiks šīs politikas pārskatīšanu, lai ņemtu vērā jaunās ES prioritātes, piemēram, Eiropas Zaļo vienošanos.

EK februārī publicētajā ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei sniedz pārskatu par to, kā lauksaimniecības pārtikas produktu politika īstenota kopš

2014. gada reformas, un sniedz informāciju par 2021. gadu. Ziņojumā minēts, ka no 2016. līdz 2019. gadam EK piešķīrusi līdzfinansējumu 279 veicināšanas programmām. No tām 112 bija vērstas uz iekšējo tirgu, bet 167 programmas palīdzēja ES ražotājiem piekļūt jauniem tirgiem ārpus ES un palielināja izpratni par ES lauksaimniecības un pārtikas produktu kvalitātes īpašībām.

Ziņojumā norādīts, ka lielais šajā periodā iesniegto priekšlikumu skaits

apstiprina ES lauksaimniecības un pārtikas nozares pastāvīgo interesi par šo politiku, kā arī spēcīgo pieprasījumu pēc līdzfinansējuma iespējām, kas var maksimāli palielināt ES veicināšanas kampaņu ietekmi gan mājās, gan ārvalstīs. Katru gadu pieprasītie līdzekļi lielā mērā pārsniedza pieejamo budžetu, kā rezultātā starp priekšlikumiem notika spēcīga konkurence. **LL**

Informāciju sagatavoja **Iveta Tomšone**,
LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2021. GADA APRĪLĪ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš	Marts					Aprīlis					Mājs														
	1	5	10	15	17	20	21	22	23	25	31	1	5	7	10	15	19	20	21	22	23	24	25	31	
Platību maksājumi																									
Var aizpildīt Vienotā platību maksājuma provizorisko iesniegumu																									
Vienotā platību maksājuma iesniegums																									
Pieteikums lauku bloku precizēšanai																									
PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš (PVN)																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																									
Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš – PASNODARBINĀTAJĒM																									
Nodokļa samaksas termiņš – PASNODARBINĀTAJĒM																									
Darba devēja ikmēneša ziņojums																									
Nodokļa samaksas termiņš – darba devējiem																									
Dabas resursu nodokļa pārskats																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu																									
Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) – ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																									
Gada ienākumu deklarācija par 2020. gadu																									
Uzņēmumu ienākuma deklarācija																									
Nodokļa samaksas termiņš																									
Gada pārskats (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)																									

LAUKU ATTĪSTĪBA

PAVASARA NEMIERS
STĀDAUDZĒTAVĀ “CELMU PASAULE”

Vēl ziemā, kad dārzkopji plāno un izsaiņo savus vasaras darbus, Engures novada Smārdes pagasta stādaudzētavā “Celmu Pasaule” darbi rīteja pilnā sparā. Drīz sāksies skaistais pavasara nemiers.

Šī saimniecība savu darbību uzsākusi relatīvi nesen – 2018. gadā. Tās mērķis ir izveidot konkurētspējīgu uzņēmumu, kas nodarbojas ar dārzenkopību un stādu audzēšanu segtajās platībās. Lai nezaudētu attīstības un izaugsmes potenciālu un sasniegto klientu augsto novērtējumu, tiek īstenotas dažādas optimizācijas un modernizācijas idejas, labiekārtota saimniecības apkārtnē, strādāts pie sortimenta dažādošanas, klientu vēlmju izziņāšanas un jaunāko modes tendenču pētīšanas pasaules dārzkopības un puķkopības izstādēs. Saimnieki labprāt piedalās LLKC Tukuma konsultāciju biroja rīkotajos pieredzes braucienos Latvijā, kur smeļas jaunas idejas un iedvesmu.

Piesaistīti projektu līdzekļi

Saimnieki – Ineta Rudzīte un Haralds Kronbergs – saimniecības attīstības un modernizācijas idejas īstenojuši pašu spēkiem, piesaistot dažādu projektu finanšu līdzekļus. Īstenojot ES līdzfinansētu projektu Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, tika iegūts grants modernas siltumnīcu apkures sistēmas ierīkošanai. Šai sistēmai tika pieslēgtas trīs no septiņām siltumnīcām. Projekta ieviešanas rezultātā tika samazināts siltumnīcu apsildes nodrošināšanai patērētais laiks un energoresursu patēriņš. Saimnieki atzīst, ka šis iegūtais laiks ir neatsverams, īpaši tādēļ, ka ziemā nav jāceļas ik pa divām, trim stundām un jāiet kurināt katru siltumnīcu atsevišķi. Arī malkas sagāde kļuvusi vieglāka – jaunā sistēma tiek kurināta, izmantojot kokskaidu granulas, tādēļ saimniecībā nepieciešamais malkas apjoms ir samazinājies – vairs tik, cik pašiem, ne ražošanai.

Pērnavasar saimniecībā tika īstenots līdz šim nozīmīgākais attīstības projekts – jaunas 600 m² lielas siltumnīcas izbūve un aprīkošana. Arī šo, ES līdzfi-

Foto: no saimniecības arhīva

Saimniece Ineta Rudzīte paslēpusies ziedu bagātībā

nansēto Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Investīcijas materiālos aktīvos” projekta pieteikumu, tāpat kā iepriekšējo, sagatavoja un izstrādāja, kā arī konsultēja tā īstenošanas procesu LLKC Tukuma konsultāciju biroja konsultanti. Jaunās siltumnīcas izbūves projektam trūkstošo finanšu līdzekļu piesaistei tika izstrādāts atbalsta pieteikums Attīstības finanšu institūcijai “Altum”. Saimniece norāda, ka pašai tas nebūtu bijis pa spēkam – papildus darbiem saimniecībā un siltumnīcās, tādēļ izmantojusi šo pakalpojumu.

Šurp brauc pēc iedvesmas

Jaunajai sezonai gatavotas praktiski visas siltumnīcas. Marta sākumā jau sāk ziedēt tulpes, bet februārī notika sprāgaigais sējas darbu posms. Pirmās tika sētas paprikas, tomātu, graudzāļu, ziemciešu, agro zaļumu un salātu sēklas. Dažādu krāsu salātus un zaļumus audzē podiņos, kurus, kad tie paaugušies, komplektē audzēšanai kastēs. Šie ir pirmie stādi, kurus klienti var iegādāties, par tiem rūpēties un iegūt veselīgus pašaudzētus agros pavasara zaļumus savam uzturam. Šurp pēc iedvesmas un stādiem drīz jau atkal brauks dārzkopības entuziasti un puķu mīļotāji. Te piedāvāto puķu klāsts ir ļoti

plašs – no ierastajām atraitnītēm, pelargonijām, petūnijām līdz eksotiskākajām kleomēm, kas veido lielus un skaistus cerus, gomfrēnām un citiem brīnumiem.

Kamēr darbi dārzos vēl īsti nav sākušies, saimniece iesaka vietnes, kur smelties iedvesmu un zināšanas jaunās sezonas dārza darbiem. Ineta uzskata, ka dārzkopji bez profesionālās dārznieka izglītības daudz vērtīgu zināšanu var iegūt dažādās domubiedru grupās FB, piemēram, @sapņudārzs, @elegantsdārzs, @darzaterapija – tur ir daudz svaigu ideju un ierosmju.

Aktuālas – garšaugu kombinācijas kastēs

Šogad ļoti aktuālas esot garšaugu kompozīcijas balkonu kastēs un dārza toveros, kas ir lietderīgi, ērti un skaisti. Dominējošās ir austrumu garšas un aromāti – timiāns, kolas zāle, stēvija, koriandrs, acteku cukura augs, rozmarīns, raudene, salvija, baziliks un dažādas mētras. Šiem augiem ir dažādi augstumi, nokrāsas un aromāti. Kombinējot ar iemīļotajām puķēm, tie rada īpašu noskaņu. Vēl kā īpaša tendence tiek izcelti balkonos audzējamie tomāti. Arī to dažādība ir neaprakstāma – krāsas, augu augstumi, ķekaru dekoratīvais košums un garšas nianšes.

▶ 16. lpp.

Smārdes pagasta "Celmos" jau ziemā stādi auga lielās siltumnīcu platībās

◀ 15. lpp.

Dārzu iekārtojumu būtiski ietekmē cilvēku ikdienas aizņemība, vēlme mazāk laika un pūļu veltīt dārza kopšanas darbiem, bet vairāk baudīt dārza radītās vērtības – izaudzēto ražu un noskaņu. Mazāk tiek veidotas dobes. Stādījumi tiek ierīkoti toveros uz paaugstinājumiem un kastēs. Liela vērtība tiek veltīta podu dizainam – materiālam, formai un krāsai.

Īpaša tendence ir noskaņu dārzi

Dārzu iekārtojums tiek vairāk pārdomāts. Īpaša tendence ir noskaņu dārzi, kuru ierīkošanā uzsvars tiek likts vai nu uz aromātu, sajūtām kādas tie rada, piesaistot dažādus kukaiņus un tauriņus, vai uz krāsu gammu. Vienotā krāsu gammā ierīkoti dārzi ļauj relaksēties, baudīt mierpilnu noskaņu pēc saspringtas darba dienas, bet košu krāsu stādījumi dod enerģiju, uzlādē, rosina radošumu. Nemainīgi dārza un balkonu noformējumos iecienītākie augi ir pelargonijas un petūnijas, kuras var lepoties ne vien ar bagātīgu krāsu gammu, dažādām formām un salīdzinoši vienkāršu kopšanu, bet arī ar raibām un krāsainām lapām. Akcentam tiek izmantoti dažādi struktūraugi, graudzāles un ziemcietes. Ļoti skaistas ir heiheras un dažādu hostu stādījumi, ērti kopjamas ir Dienvidamerikas verbenas, rudbekijas, kosmejas, kam ir liela krāsu daudzveidība.

Stādaudzētavā audzē ne tika podu, balkonu un dārza puķes un to kompozīcijas, bet arī dažādus garšaugus un dārzeņus – gan stādus, gan vēlāk var iegādāties arī izaudzētos dārzeņus.

Saimniecība sēklas iegādājas pār-

Agrā pavasarī – plašs zaļumu piedāvājums

baudītās tirgotavās: "Mārupes sēklās", "Onava", "Agrimatco", "A.M. Ozoli" un "Dārza ABC". Visas šīs tirgotavas piedāvā sēklas iegādāties attālināti – internetā. Ir pieejamas sēklas gan profesionālajos iepakojumos, gan sīkfāsējumos.

Saimniece ar aizrautību stāsta par modes tendencēm – augiem un populārākajiem krāsu salikumiem. Viņa atzīst, ka dārzu modei ir reģionāls raksturs – Tukuma pusē pieprasītākie ir balkona kastēs, podos un toveros stādāmi augi, kā arī "viss ēdamais".

Šīs sezonas jaunumi stādaudzētavā ir nokarenās ložņu smilgas, šļūdoņu vībotne, dažādi garšaugi, arī ciprešu santolīna, daudz dažādu laimiņu, graudzāles un dekoratīvas zaļskābenes, dažādas ģipsenes, laurencijas, dekoratīvās vērmeles, eiforbijas, budlejas, hountijas, dažādas krustaines.

Stādu pietikšot visiem

Par pircēju ieradumu maiņu, ko ietekmējusi pagājušā pavasara ārkārtas situā-

cija un nedrošība vasarā, saimniekiem ir savs viedoklis. Viņi savu preci arī agrāk tirgoja tiešā tirdzniecībā savā saimniecībā, tādēļ šajā ziņā izmaiņu nav bijis. Saimniecību gan apmeklējis daudz lielāks skaits klientu kā iepriekšējos gados. Pērn ir bijis jūtami lielāks pieprasījums pēc stādiem, tie ātri izpirkti. Pieprasījums bijis gan pēc puķu, gan garšaugu un dārzeņu stādiem. Šogad stādu pietikšot visiem gribētājiem, jo, pateicoties jaunās siltumnīcas izbūvei, ir krietni palielinājusies ražošanas platības un jauno tehnoloģiju radītās iespējas.

Stādaudzētavā strādā arī pie noskaņas radīšanas. Lai klientiem ir patīkami, ērti un droši. Te ir rotaļu namiņš mazākajiem apmeklētājiem, dažādi objekti, kas izdailo apkārtni. Tas viss ir saimnieka roku darbs un idejas. Šīs sezonas jaunums ir Haralda radītais noskaņas stūrītis – atpūtas vieta vienā no siltumnīcām. Te ir iespēja iepazīties ar stādu un puķu bukletiem, kungiem īsināt laiku, kamēr dāmas ir iegrimušas krāšņumu paradīzē, bet bērni rotaļājas savā teritorijā vai apjūsma lauku sētas dzīvnieciņus. Te valda īpaša noskaņa – šī ir harmoniska pasaule – bauda acīm un garam, tas nav tikai bizness.

Jaunāko informāciju par stādaudzētavas piedāvājumu var smelties FB kontā @Celmupasaule, zvanot saimniecei Inetai uz tālruni 29150122. **LL**

Lita CIELAVA,
LLKC Tukuma biroja
uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: lita.cielava@llkc.lv
tālr. 29185517

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts "United Press Tipogrāfija".
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.